

GEORGE ENESCU
FESTIVAL

19 septembrie, ora 17.00

Generozitate prin muzică

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

CONCERTELE DE LA ATENEU

Ateneul Român

CAMERATA SALZBURG

GREGORY AHSS concertmaestru

KRISTÓF BARÁTI vioară

TIMOTHY RIDOUT violă

Haydn Simfonia nr. 6 în re major Hob. I:6, *Dimineața*

Adagio – Allegro / Adagio – Andante – Adagio / Menuet / Finale: Allegro

Mozart Concertul nr. 3 în sol major pentru vioară și orchestră K. 216, *Strassburg*

Allegro / Adagio / Rondo: Allegro

Haydn Simfonia nr. 7 în do major Hob. I:7, *Amiaza*

Adagio – Allegro / Recitativo / Adagio / Menuet / Finale: Allegro

Mozart Simfonia concertantă pentru vioară, violă și orchestră în mi bemol major K. 364

Allegro maestoso / Andante / Presto

Joseph Haydn (1732-1809): Simfoniile nr. 6 și 7

Pe parcursul celor 104 simfonii ale lui Joseph Haydn, evoluția stilistică este impresionantă: de la primele lucrări care mai păstrează elemente din formele practicate de compozitorii din epoca barocului, la construcțiile cristalizate, ample, complexe ale clasicismului, pe care le-a statornicit oferind exemple pentru contemporani și urmași, el a parcurs un drum lung, cu realizări de o valoare excepțională.

Inventivitatea, umorul și sugestivitatea limbajului, caracteristici ale stilului haydnian, apar însă încă de la începutul creației sale. Proaspăt angajat în 1761 la curtea prințului Paul Anton Esterházy, Haydn, avea să rămână peste 30 de ani în această slujbă, asigurând muzica pentru numeroasele evenimente care aveau loc acolo. Spre sfârșitul vieții, el îi mărturisea unui biograf: "... Ca dirijor al orchestrei am avut ocazia să experimentez și să observ... Am putut să îmbunătățesc, să fac adăugiri și tăieturi, să risc... Am fost izolat de lume; n-a fost nimeni prin preajma mea să mă tulbure sau să mă enerveze, astfel că n-am avut altă șansă decât să fiu... original". Prințul era meloman și prefera muzica barocă italiană, mai ales pe cea a lui Antonio Vivaldi din ciclul *Anotimpurile*. Drept care i-a cerut lui Haydn să scrie câteva simfonii care să ilustreze momentele importante ale zilei. Astfel s-a născut tripticul simfoniilor nr. 6, 7 și 8 purtând denumirile: *Dimineața*, *Amiaza* și *Seara*, care s-au executat toate în cadrul unui singur concert.

Simfonia nr. 6 în re major cu cele patru părți ale sale se situează ca structură între genuri, cei mai mulți cercetători subliniind legătura cu concerto-ul grosso, deoarece folosește multe instrumente soliste în dialog cu ansamblul orchestral, nu foarte mare. Titlul *Dimineața* este legat de Introducerea primei părți, unde un motiv de câteva măsuri este intonat de viori și apoi treptat de întreaga orchestră sugerând răsăritul soarelui. În *allegroul* care urmează, forma clasică de sonată este doar schițată, dar viu derulată, cu episoade scurte. Surpriza apare spre sfârșit când prima temă este reluată nu de flaut ca la început ci de corn. Partea a doua, lentă, tripartită, și ea succintă, are în centru solouri de vioară și violoncel. În schimb Menuetul dinamizează suflătorii, iar în partea centrală, Trio aduce, în mod neobișnuit, solouri de contrabas, fagot și violă. Finalul se apropie cel mai mult de concerto grosso, cu numeroase pasaje concertante ale tuturor instrumentelor solo auzite mai înainte.

Program

Următoarea simfonie, a 7-a, Amiaza, în do major are cinci părți și mai multe elemente surprinzătoare. Și aici prima parte este prefațată de o introducere în adagio, un fel de marș ceremonial, în ritm punctat, amintind de începutul unei uverturi în stil francez; apoi un Allegro vijelios este animat cu solouri de vioară, violoncel, oboae și fagot. Ceea ce urmează ne uimește: partea a doua este un Recitativ ce pare a fi extras dintr-o operă, numai că vocea e înlocuită de vioara solo. În continuare, partea a treia, *Adagio* (unii editori o consideră continuarea părții a doua și astfel simfonia ar avea doar patru părți), tot vioara este solistă, dar intră într-un minunat dialog cu un violoncel solo și cu flautele. Iarăși deosebit, secțiunea se încheie cu o lungă cadență în care auzim numai vioara și violoncelul. Menuetul este plin de antren, iar în Trio, cornii aduc un aer pastoral. Multe solouri răsună în Final, cu vervă și chiar virtuozitate, discursul amintind spre sfârșit sonoritatea festivă de la începutul simfoniei.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791): Concertul nr. 3 pentru vioară și orchestră

La vârsta de 19 ani, când Mozart a compus seria de cinci concerte pentru vioară și orchestră, era angajat în funcția de capelmaistru adjunct al orchestrei curții arhiepiscopale din Salzburg. Compusese deja multe lucrări, opere, simfonii cvartete, divertismente, și făcuse, împreună cu tatăl său, un amplu turneu prin țările Europei, afirmându-se ca virtuoz al claviaturii. Mozart însă studiase și vioara încă de copil, căci Leopold, tatăl său, era nu numai un reabil violonist dar și autorul unui foarte instructiv manual de studiu al instrumentului.

Concertul nr. 3 în sol major (1775) are cele trei părți tradiționale și poartă influența stilului de operă pe care tânărul muzician și-l însușise temeinic în timpul călătoriilor făcute în Italia cu câțiva ani în urmă. Chiar tema cu care se deschide concertul este împrumutată din opera *Il rè pastore*, scrisă de Mozart la Salzburg în același an. Tema este expusă pe larg de către orchestră și apoi reluată de vioara solistă. După apariția și celei de a doua teme, cantabilă de asemenea, urmează o dezvoltare destul de consistentă. Înainte de repriză însă apare un mic recitativ care din nou amintește de operă, ca și partea a doua ce oferă o adevărată arie într-o atmosferă de lirism delicat, subliniat de viori și viole cu surdină, iar de violoncele și contrabas în pizzicato. Cantabilitatea nu dispăre nici în ambianța voiosului Rondo final, dar la mijlocul părții se ivește o secțiune mai lentă cu două teme de dans popular, dintre care, cea de doua se pare că ar proveni din regiunea orașului Strassburg, de unde și subtitlul concertului. Cadențe există în toate cele trei părți, dar nu-i aparțin lui Mozart.

Olga Grigorescu

Program

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791): Simfonia concertantă pentru vioară și violă K. 364

Simfonia concertantă pentru vioară și violă în mi bemol major K. 364 (320d) a fost scrisă în anul 1779. Mozart realizează aici cea mai formidabilă sinteză între concert și simfonie, iar lucrarea în sine rămâne un model de referință în întreaga literatură muzicală. Partitura violei soliste este scrisă în original în re major, fiind necesară o scordatură, (schimbare a acordajului), procedeu prin care sonoritatea instrumentului devine mai strălucitoare. Astăzi scordatura este folosită doar când se cântă pe instrumente de epocă originale, istorice.

Asemenea lui Haydn, autorul folosește un aparat orchestral redus, fără percuție, flaut și mai ales fără clarinet, instrument pe care l-a iubit atât de mult. În schimb acordă o mare importanță violelor pe care le divizează tocmai pentru a reliefa sonoritatea lor deosebită, caldă, asemenea tonalității de bază. Pentru mulți exegeți, K 364 reprezintă marele concert pentru vioară care le depășește pe celelalte cinci. În plus, violei i se acordă un rol solistic egal viorii din toate punctele de vedere. Referitor la cadențe, ambele sunt scrise chiar de Mozart, lucru excepțional în epocă, dar care arată cum ar fi dorit Mozart însuși să le fi cântat. Ele conțin formulări întâlnite în repertoriul vocal și evoluează asemănător unui duet dintr-o operă. Discursul muzical, de o neasemuită frumusețe debutează cu un fel de semnal acordic, asemănător celui din uvertura la Flautul fermecat, după care orchestra prezintă o vastă expoziție urmată de intervențiile soliștilor.

Bogăția și inventivitatea liniilor melodice este foarte pronunțată, temele izvorând unele din altele. Ceea ce se remarcă cu precădere este aerul cvasi operistic, în care cele două instrumente sunt asimilate unor personaje aflate într-o permanentă interacțiune. Astfel, ideea marelui coregraf George Balanchine de a folosi această muzică pentru un balet, nu a surprins pe nimeni. În ce privește mișcarea mediană, ea se numără printre puținele pe care Mozart le-a scris într-o tonalitate minoră. Felul în care cele două instrumente dialoghează creează un desen fără sfârșit, asemenea melodiei infinite wagneriene. Muzica a fost folosită în celebrul film *Alegerea Sophiei*, după William Styron. Finalul, vesel și proaspăt este plin de evenimente muzicale neprevăzute, urmate de formulări deja cunoscute care, citându-l pe Hesse "provoacă pur și simplu surâsul, fără motiv... simplu și lucid".

Corina Bura

Ansamblu

Camerata Salzburg este una dintre cele mai importante orchestre de cameră din lume, fiind invitată în cele mai prestigioase săli de concert, de la New York la Beijing. Camerata este unul dintre ansamblurile de bază ale Festivalului de la Salzburg și ale Săptămânii Mozart încă din anul 1956. Seriile cu abonamente ale Cameratei în marea sală a Fundației Internaționale Mozarteum sunt un pilon al vieții muzicale din Salzburg. În centrul repertoriului, pe lângă operele lui Joseph Haydn, Ludwig van Beethoven și Franz Schubert, se află, desigur, opera geniului local, Wolfgang

Amadeus Mozart. Este, mai presus de toate, „sunetul tipic al lui Mozart” care, de-a lungul anilor, a făcut din Camerata un ambasador internațional și o figură muzicală a orașului Salzburg.

Printre cele mai importante apariții din ultimii ani se numără cele de la Festivalul de Pâques din Aix-en-Provence, BBC Proms din Londra, Festivalul Enescu din București, Festivalul de Muzică din Beijing și Carnegie Hall din New York. Camerata colaborează îndeaproape cu Wiener Konzerthaus și are apariții regulate la Tonhalle Zurich, Alte Oper din Frankfurt, Centrul pentru Cultură și Congres din Lucerna, Elbphilharmonie din Hamburg, Teatrul Prințului Regent din München, precum și la Filarmonica din Köln și Paris. Personalități precum Géza Anda, Sándor Végh și Sir Roger Norrington au modelat sunetul Cameratei. De-a lungul timpului, Camerata Salzburg a colaborat cu muzicieni precum Alfred Brendel, Philippe Herreweghe, Franz Welser-Möst, Pinchas Zukerman, Anne-Sophie Mutter, Teodor Currentzis, Matthias Goerne, Fazıl Say, Renaud Capuçon, Yuja Wang, Janine Jansen și Hélène Grimaud.

Când Bernhard Paumgartner a fondat orchestra în 1952, crezul artistic al fiecărui membru în parte era clar: a face muzică pe propria răspundere în cadrul comunității Camerata, o maximă pe care orchestra și membrii săi o trăiesc până în prezent. Mentorii de lungă durată, Bernhard Paumgartner și Sándor Végh, au conturat faimosul „sunet Camerata”, cunoscut în întreaga lume. După moartea lui Végh, Sir Roger Norrington, în calitate de dirijor șef, a avut o influență durabilă asupra orchestrei. Astăzi, Sir Roger este directorul laureat al Cameratei. Succesorii săi ca directori artistici au fost Leonidas Kavakos și dirijorul francez Louis Langrée. Din 2016, muzicienii de la Camerata au preluat conducerea artistică.

Conduși de maestrul lor de concert Gregory Ahss și Giovanni Guzzo în calitate de primus inter pares, muzicienii lucrează împreună pentru a interpreta sunetul și subtilitățile sale, precum și muzica din spatele notelor. În acest fel, chiar și în cel de-al șaptelea deceniu de existență, Camerata păstrează o „bucurie de a cânta care este contagioasă” – Neue Zürcher Zeitung.

Camerata a înregistrat peste 60 de producții pentru case de discuri renumite precum Deutsche Grammophon (cel mai recent „The Messenger” împreună cu Hélène Grimaud), DECCA, Sony sau Warner Classics – multe dintre acestea au câștigat premii importante – ceea ce atestă excelența și dedicarea neobosită a muzicienilor de la Camerata.

©Igor studio

Concertmaestru

Violonistul israelian **Gregory Ahss** și-a făcut debutul solistic sub bagheta lui Claudio Abbado și a Orchestrei Mozart din Bologna. După multiple colaborări cu dirijorul, a fost numit concertmaestru al Orchestrei Festivalului de la Lucerna. Înregistrarea lui Gregory a Simfoniei Concertante de Haydn cu Orchestra Mozart sub bagheta lui Claudio Abbado a câștigat numeroase premii prestigioase, inclusiv ICMA cel mai bun concert al anului 2015. În calitate de solist a apărut, de asemenea, alături de dirijori precum Yannick Nézet-Séguin, Teodor Currentzis, Daniel Blandford și Andres Orozco Estrada, Orchestra de Cameră Mahler, Orchestra Mozart din Bologna, Orchestra Simfonică Radio Suedeză, Orchestra Simfonică din München și Camerata Salzburg.

Gregory este invitat în mod regulat să participe la proiecte educaționale, susținând cursuri de măiestrie la Villa Musica, Mozarteum Salzburg, Conservatorul din Maastricht, Academia Națională Australiană de Muzică, Orchestrazentrum Dortmund, ZHDK, HSLU și El Sistema Venezuela.

De asemenea, este membru al juriului la Mozarteum Salzburg și la Concursul Internațional de Muzică Sendai. Proiectele sale camerale includ colaborări cu artiști precum Natalia Gutman, Janine Jansen, Vilde Frang, James Ehnes, Lawrence Power, Emmanuel Pahud, Gautier Capuçon, Nicolas Altstaed, Sabine Meyer, Alexander Melnikov și Fazil Say. De asemenea, a concertat alături de violonistul Pinchas Zukermanca formând un duo.

Gregory a fost invitat alături de ansambluri notabile precum Orchestra de Cameră Mahler, Orchestra Mozart din Bologna, Orchestra Simfonică din Lucerna, Filarmonica din Belgrad, Orchestra de Cameră din Zürich, Orchestra Filarmonicii din Gran Canaria și Orchestra Festivalului din Lucerna, dirijând repertoriul de la simfonii de cameră la întreaga literatură simfonică de vioară.

A început studiile în Moscova natală, la Școala de Muzică Gnessin. Și-a continuat studiile cu Lena Mazor și Irina Svetlova la Conservatorul din Israel, la Academia de Muzică din Tel-Aviv și, mai târziu, la Conservatorul New England din Boston, la clasa lui Donald Weilerstein.

Anterior, a ocupat funcția de concertmaestru al Orchestrei de Cameră Mahler, iar în prezent este concertmaestru la Camerata Salzburg, Orchestra Simfonică din Lucerna și Orchestra Festivalului de la Lucerna.

Solist

Violonistul maghiar **Kristóf Baráti** este recunoscut din ce în ce mai mult în întreaga lume ca fiind un muzician extraordinar, cu o expresivitate uluitoare și o tehnică impecabilă. Aplaudat în repetate rânduri pentru poezia și elocvența pe care le aduce interpretării sale, a fost descris ca fiind „un esthet de cea mai înaltă clasă”. În ultimele stagii, Kristóf Baráti a concertat la Hollywood Bowl cu Filarmonica din Los Angeles, la Royal Festival Hall din Londra cu Orchestra Filarmonicii din Londra, iar în 2019 a fost solist în concertul de deschidere al Festivalului de la Verbier. A concertat cu Orchestra Tonhalle din Zurich, Filarmonica din Oslo, Orchestra Națională a Franței, ORF Radio Viena Symphony, Orchestra Simfonică din Montreal, Orchestra Simfonică Scoțiană BBC, BBC Philharmonic și Filarmonica din Haga. Concertează în mod regulat cu Orchestra Mariinsky și Valery Gergiev, atât în Rusia, cât și în turnee în întreaga lume, inclusiv în SUA și China. Cele mai importante proiecte din cadrul stagiunii 2020/21 au

inclus concerte cu orchestrele Festivalului de la Budapesta și Bern Symphony, precum și debuturi cu Orchestra Simfonică Radio Bavaria și Filarmonica din Israel.

A susținut recitaluri, atât solo cât și în formații camerale cu artiști precum Mischa Maisky, Yuri Bashmet, Enrico Pace, Jean-Efflam Bavouzet, Zoltán Kocsis și Kim Kashkashian. Concertează în fiecare an la Festivalul Nopti Albe, iar în 2019 și-a făcut debutul la festivalurile de muzică de cameră din Seattle și Aspen. În 2016 a avut un debut remarcabil la Verbier Festival, interpretând integrala sonatelor și partitelor solo de Bach, de atunci revenind în fiecare an.

Kristóf Baráti are o discografie extinsă care include cele cinci Concerte de Mozart, integrala Sonatelor de Beethoven și de Brahms cu Klára Würtz, Sonatele și Partitele pentru vioară solo de Bach (pentru casa de discuri Berlin Classics), precum și Sonatele solo de Ysaÿe (pentru Brilliant Classics). Despre albumul său de bisuri „The Soul of Lady Harmsworth” înregistrat în 2016, revista Gramophone a spus: „pentru cei cărora le place să asculte vioara cântând în cea mai dulce și acrobatică formă a sa, atunci Kristóf Baráti se remarcă din rândul celor mai buni”.

După ce și-a petrecut o mare parte din copilărie în Venezuela, unde a concertat ca solist alături de orchestre importante din țară, Baráti s-a întors la Budapesta pentru a studia la Academia de Muzică Franz Liszt, fiind îndrumat de Eduard Wulfson – discipol al lui Milstein și Menuhin. Rezident la Budapesta, Baráti concertează în mod regulat în toată Ungaria și, alături de István Várdai, este directorul artistic al Festivalului Internațional de Muzică de Cameră Kaposvár.

Baráti cântă pe o vioară „Lady Harmsworth” Stradivarius din 1703, care i-a fost pusă la dispoziție de Societatea Stradivarius din Chicago.

Solist

Timothy Ridout, fost Artist BBC Noua Generație, câștigător al Borletti-Buitoni Trust Fellowship 2020 și beneficiar al unui Young Artist Award din partea Societății, este unul dintre cei mai solicitați violoniști ai generației sale. În stagiunea 2023/24, se alătură Orchestrei Simfonice WDR din Köln, Orchestrei Naționale Capitate din Toulouse și Orchestrei Simfonice Radio Bavaria, alături de artiști precum Kazuki Yamada și Sir Simon Rattle. Alte proiecte importante includ întoarcerea sa în America cu Camerata Pacifica și Societatea pentru Muzică de Cameră a Centrului Lincoln, debutul său cu Royal

©Timothy Frank

Northern Sinfonia, precum și recitaluri camerale. În stagiunile recente, Ridout a concertat cu Orchestra Simfonică BBC, Orchestra Simfonică Metropolitană din Tokyo, Orchestra Simfonică Odense, Orchestra de Cameră Olandeză, Orchestra Simfonică hr, Orchestra Tonhalle din Zürich, Orchestra de Cameră a Europei, Orchestra Simfonică din Hamburg, Orchestra Națională din Lille, Camerata Salzburg, Orchestra de Cameră din Lausanne, Hallé, Orchestra Filarmonică BBC și Orchestra Philharmonia. De-a lungul carierei sale, a colaborat cu dirijori precum Sakari Oramo, Lionel Bringuier, Sylvain Cambreling, Nicholas Collon și Sir Andras Schiff, și a concertat în America de Sud și Australia. În 2020, a câștigat premiul inaugural Sir Jeffrey Tate Prize al Hamburger Symphoniker, iar în 2021 s-a alăturat programului Bowers al Societății pentru Muzică de Cameră a Centrului Lincoln. Un muzician de cameră emblematic, Ridout continuă să prezinte atât programe solo, cât și cu ansamblu în săli precum Wigmore Hall, Concertgebouw Amsterdam și Alice Tully Hall. În stagiunea 2023/24, Ridout va concerta la Wigmore Hall, alături de Benjamin Grosvenor, Hyeyoon Park, Kian Soltani, Janine Jansen, Daniel Blendulf, Denis Kozhukhin, Joshua Bell, Isabelle Faust, Christian Tetzlaff, Nicolas Altstaedt și Steven Isserlis. De asemenea, continuă să colaboreze cu Tim Posner și Tim Crawford în cadrul Teyber Trio și să susțină recitaluri cu pianistii Frank Dupree și Jonathan Ware.

Ridout înregistrează în mod regulat pentru casa de discuri Harmonia Mundi. Cel mai recent material discografic al său, înregistrat cu Martyn Brabbins și Orchestra Simfonică BBC, cuprinde aranjamentul lui Lionel Tertis pentru vioară și orchestră al Concertului pentru violoncel de Elgar și Suita pentru vioară și orchestră de Ernest Bloch. Aceasta se adaugă la discografia sa deja impresionantă care cuprinde lucrări de Prokofiev și Schumann pe A Poet's Love și o înregistrare a lui Berlioz *Harold en Italie* cu John Nelson și Orchestra Filarmonicii din Strasbourg.

Născut la Londra în 1995, Ridout a studiat la Academia Regală de Muzică, absolvind cu Mențiunea Reginei pentru Excelență. În 2019 și-a finalizat masteratul la Academia Kronberg cu Nobuko Imai și, în 2018, a luat parte la programul Chamber Music Connects the World al Academiei Kronberg. Cântă pe o violă de Peregrino di Zanetto c.1565-75, oferită Beare's International Violin Society.